

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Praha

Inspekční zpráva

**Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Praha 4,
Jeremenkova 1003**

Jeremenkova 1003, 147 00, Praha 4 - Braník

Identifikátor školy: 600 037 037

Zřizovatel: Městská část Praha 4, Tábořská 350, 140 45 Praha 4 - Nusle

Školský úřad, Na Strži 35a, 140 00 Praha 4 -Pankrác

Termín konání orientační inspekce: 14. - 16. února 2000

Čj.	010 261/00-2700
Signatura	oa4ct113

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Škola realizuje v 1. - 9 ročníku výchovně vzdělávací program Základní škola, č.j. 16 847/96-2, ve 14 třídách s rozšířenou výukou jazyků (dále RVJ), jež početně převažují, podle č.j. 16 333/95-22-21. Ve škole je celkem 703 žáků ve 25 třídách. Škola je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou.

V rámci inspekční činnosti byla sledována kvalita vzdělávání na **prvním stupni** a na 2. stupni v předmětech **český jazyk a dějepis**.

1. stupeň

Časová dotace jednotlivých předmětů odpovídá schválenému učebnímu plánu. V prvním ročníku se dělí výuka jedné hodiny matematiky a jedné hodiny českého jazyka. Z nabídky nepovinných předmětů lze volit anglický a německý jazyk a náboženství.

Kontrolou tematických plánů a zápisů v třídních knihách za školní rok 1998/99 ČŠI zjistila, že dochází ve 4. a 5. ročníku v předmětu vlastivěda k porušení kontinuity výuky (týká se nejméně tří témat: hospodářský a kulturní rozvoj Českého státu za vlády Karla IV., způsob života lidí za vlády Jiřího z Poděbrad, způsob života lidí, nejvýznamnější události, nejvýznamnější osobnosti období habsburské monarchie).

Vypracované tematické plány nerespektují úpravy a doplňky vzdělávacího programu Základní škola. Absence úprav a doplňků je evidentní i ze zápisů v třídních knihách. Tím došlo k porušení § 39 odst.1 zákona č. 29/1984 Sb., (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V tematických plánech 4. a 5. ročníku není zohledněn kurs výchovy ke zdraví. V třídních knihách 4. a 5. ročníku není od začátku školního roku zapisován předmět psaní.

Zpracování plánů vychází spíše z učebnic, nikoli z osnov vzdělávacího programu. K větší funkčnosti plánů chybí promyšlená struktura tematických celků, doplnění o odbornou literaturu, vycházky etc. Takto sestavené, většinou formální plány neslouží ani učitelům ani vedení školy.

Žáky se specifickými poruchami učení eviduje vedení školy. Učitelé jsou se vzdělávacími potřebami těchto dětí seznámeni a zpracovali pro ně individuální plány, které využívají při výuce. Nadstandardním řešením jsou čtyři doučovací skupiny žáků s poruchami učení, s nimiž pracují jednou týdně po vyučování tzv. dyslektičtí asistenti (tj. učitelky mající speciální kurzy k nápravě poruch učení).

V odborné i pedagogické způsobilosti se vyučuje celkem 86,1% vyučovacích hodin. Předností pedagogického sboru prvního stupně je stabilizace, přiměřená věková struktura a ochota na sobě neustále pracovat.

Vyučuje se ve funkčně zařízených, tradičně uspořádaných učebnách, vyzdobených s různou mírou invence žákovskými pracemi a méně pak názornými pomůckami. Ve třídách je nový nábytek, žaluzie, televize a čističky vzduchu. Vybavení kabinetu základními didaktickými pomůckami, názorninami a audiovizuální technikou je dobré.

V jednotlivých předmětech 1. stupně žáci používají učebnice schválené MŠMT ČR od různých nakladatelství. Alternativní zdroje informací se nevyužívají.

Psychohygienické zásady jsou dodržovány jak v oblasti tvorby rozvrhu školy, tak při využívání přestávek. Žáci se mohou volně pohybovat ve třídách i po chodbách. Prostory školy jsou čisté a upravené. Pitný režim je dodržován.

Ze zápisů v třídních knihách vyplývá, že žáci byli seznámeni s řádem školy, se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví.

Výuka byla pečlivě připravená, vzhledem k zvoleným frontálním metodám ve vyučování byly hodiny promyšlené, měly jasné cíle a obsah. Společným znakem všech hodin byl frontální způsob výuky se střídáním činností, které žáky v mezích možností aktivovaly (práce s učebnicí, s pracovním sešitem, samostatná práce, řízený rozhovor učitelů a žáků, hlasité čtení, práce u tabule etc.). Rezignace na uplatňování kooperativních technik učení s sebou nese stereotypní model výuky. Ojedinelými efektivními prvky vyučování bylo využití postupů dramatické výchovy, jednou skupinová práce a vnitřní diferenciací. Účelně strukturovat vyučovací čas se pokaždé nedařilo. Učitelky občas využívaly mezipředmětové souvislosti a výjimečně kladly důraz na praktické využití znalostí a dovedností žáků. Sporadicky používaly názorné pomůcky. V některých případech během hodiny upadala pozornost a aktivita dětí, rostoucí únavu učitelky až na výjimky nerefletovaly a vhodně (např. relaxací) nekompensovaly.

Málo zajímavý a opakující se model výuky přinesl žákům málo podnětů k přemýšlení, k aktivní spolupráci či tvořivosti. Jednou z příčin je převažující aktivita vyučujících nad aktivní spoluúčastí žáků, jejich přílišný verbalismus, nevytváření prostoru pro využití dalších zdrojů informací a sporadická možnost žáků vyjádřit svůj názor. Žáci přitom prokazovali vysokou míru chuti spolupracovat a tvořit.

V průběhu výuky učitelé poměrně málo využívali vstupní a průběžné motivace a ta se s postupem času stávala stereotypní. Ověřovali si pochopení učiva, ale jejich otázky (ne vždy dobře formulované) nebyly pokaždé zaměřeny na pochopení vztahů a aplikaci učiva. Od dětí nevyžadovali vysvětlování nebo aplikaci poznatků v širším kontextu. Až na výjimku nevytvářeli žákům prostor, aby kladli otázky sami. V některých hodinách se ve výkladu učitelek vyskytly věcné nepřesnosti. Jednání většiny učitelů s žáky je vlídné, trpělivé a přiměřené jejich věku. Hodnocení žáků, pokud se provádělo, bylo většinou pozitivní. Na nižší úrovni je podpora sebehodnocení a sebereflexe žáků, málo se využívá metody práce s chybou. Kontrolou žákovských knížek inspekce zjistila neúměrnou převahu počtu známek z diktátů a pravopisných cvičení v českém jazyce nad dalšími možnostmi hodnocení (literární výchova, sloh). Čtenářské dovednosti žáků mají nadprůměrnou úroveň

Rozvoj komunikativních dovedností žáků má vzhledem k jednotné volbě frontálních vyučovacích metod nízkou úroveň. Komunikační rovina vyučující - žák je díky vstřícnosti, klidu a trpělivosti většiny učitelů otevřená, založená na vzájemné důvěře. Častější využívání kooperativních způsobů práce by vedlo k obohacení vztahů mezi žáky navzájem a zkvalitňovalo jejich komunikativní dovednosti.

Výuka probíhá dle schváleného učebního dokumentu MŠMT ČR. Plánování a příprava výuky jsou s přihlédnutím k nadprůměrné práci učitelů s žáky se specifickými poruchami učení ještě vyhovující. Podmínky výuky jsou dobré. Organizace, formy a metody výuky, motivace hodnocení, interakce a komunikace jsou na dobré úrovni.

Kvalita vzdělávání na prvním stupni je dobrá.

Český jazyk, dějepis

Časové dotace českého jazyka a dějepisu jsou ve všech ročnících v souladu s realizovaným výchovně vzdělávacím programem.

Tematické plány v obou předmětech respektují závazné osnovy a kontinuitu výuky mezi jednotlivými ročníky. Mají rozdílnou úroveň. Většinou je tvoří rámcový časový rozvrh vyučovacích celků, někde se stručným výčtem používaných metod a forem práce. Faktické členění učiva do jednotlivých vyučovacích hodin se řídí převážně podle užívaných učebnic.

Metodická spolupráce a koordinace výuky prostřednictvím garantů jednotlivých předmětů

ustanovených vedením školy je převážně neformální, bez zřetelného vlivu na kvalitu vyučování. Všichni čtyři vyučující učitelé obou předmětů jsou odborně i pedagogicky způsobilí. Rovným dílem je zastoupen střední a vyšší věk. Míra kvality výuky je ovlivněna především osobnostními dispozicemi, mírou invence a schopností komunikace.

Oba předměty se vyučují v učebnách se standardním vybavením, které mají charakter odborných pracoven jednotlivých učitelů; ve všech případech byly v době inspekce upravené a zcela čisté, i jejich vzhled byl většinou esteticky podnětný. Převážně nový školní nábytek splňuje ergonomické parametry.

Kabinet dějepisu a zeměpisu obsahuje široký výběr geografických i historických map, které se nově doplňují; dále příruční odbornou knihovnu, komplety trojrozměrných pomůcek, využitelné starší soubory diapozitivů a několik videokazet.

Kabinet českého jazyka disponuje větším množstvím slovníků, příruček, učebních textů, základní odborné literatury i beletrie pro potřeby literární výchovy a videokazety. Některé gramofonové desky, soubory diapozitivů a magnetofonové nahrávky jsou již opotřebované nebo zastaralé.

Školní knihovna obsahuje cca 3 300 svazků. Má stanovenou pravidelnou výpůjční dobu. Evidence výpůjček (za rok 1999 celkem 1632) a dokumentace knihovny je řádně vedena. V návaznosti na provedené stavební úpravy v současné době probíhá zkušební provoz nově zřízené jazykové knihovny a studovny.

Funkční audiovizuální techniku má škola v přiměřeném množství, zčásti mobilní, zčásti trvale umístěnou v učebnách. Fond učebnic ve sledovaných předmětech se průběžně inovuje. Všechny používané učebnice mají platnou doložku MŠMT ČR, tvoří jednotné řady.

Úroveň jednotlivých hospitovaných hodin se pohybovala od velmi dobré k ještě vyhovující. Jejich struktura odpovídala zásadě věkové přiměřenosti v jednotlivých ročnících a stanoveným výukovým cílům. Tempo a náročnost vyučování respektovaly i aktuální složení a specifickou situaci v jednotlivých třídách.

Jazykové vyučování se soustředilo na důkladné pravidelné procvičování morfologie a pravopisu na deduktivním principu, s využitím vhodně vybraného jazykového materiálu. Zejména při samostatné práci se uplatnila vnitřní diferenciací a individuální přístup k žákům. Produktivní bylo použití průhledných folií při doplňovacích cvičeních. V menší míře byly využity prvky komplexní výuky všech složek jazyka, skupinová práce nebo další aktivizující metody. Účelem přiměřeného domácího úkolu bylo další procvičení a upevnění probíraného učiva.

Žákovské písemnosti jsou pečlivě kontrolovány a opravovány. I přes vynaložené úsilí učitelů má řada žáků problémy s jejich jazykovou správností více než se stylistickou kvalitou.

Nepochybným kladem slohového vyučování bylo vedení žáků ke sdělnému a kultivovanému mluvenému projevu. Výklad slohového útvaru byl však prezentován formou řízeného rozhovoru bez využití konkrétního jazykového materiálu.

Výuka dějepisu byla organizována tradičním frontálním způsobem a strukturou hodiny s převažující činností učitele a pasivním osvojováním si vědomostí ze strany žáků. Soustředila se více k prezentaci věcného obsahu učiva, méně však ke vzájemným vztahům a souvislostem, příčinám a důsledkům historických událostí a jevů. Pouze v malé míře se uplatnil heuristický rozhovor, směřující k formování vlastního názoru a úsudku.

Efektivita výuky byla přímo úměrná volbě vyučovacích metod schopných žáky aktivizovat. Problémem větší části sledovaných hodin bylo frontální vyučování s převahou činnosti učitele nad činností žáků a menší variabilita vyučovacích metod. Pasivní role žáků vedla někdy i

k tomu, že někteří z nich vyučování v dostatečné míře nesledovali. Zaujetí dílčím tématem mnohdy způsobilo disproporce ve struktuře vyučovací hodiny.

Intenzita úvodní i průběžné motivace ve vyučování závisela především na volbě a efektivním uplatnění aktivizujících didaktických metod, na schopnosti zaujmout žáky daným tématem i na komunikační dovednosti jednotlivých učitelů. Příznivým výsledkem pak byla dělná pracovní atmosféra a zájem o předmět. V opačném případě nabývala výuka monotónního rázu, postrádala zřetelnější členění i relaxační momenty; v pozdějších dopoledních hodinách byla již dosti náročná na udržení pozornosti.

Ne vždy se využívalo hodnocení žáků jako organického motivačního prvku v průběhu vyučování. Podle záznamů v žákovských knížkách mají učitelé dostačující podklady ke klasifikaci, značný podíl však tvoří i v dějepisu hodnocení písemných projevů (testy apod.).

Vstřícný a vlídný přístup učitelů nepostrádající však ani přiměřenou náročnost působil na vytváření poklidné pracovní atmosféry, méně i jako impuls pro žákovskou aktivitu.

V plánování a přípravě výuky nebyly konstatovány výraznější nedostatky. Personální a psychohygienické podmínky jsou celkově dobré, rovněž tak materiální vybavení. Metody a formy práce, a v přímé souvislosti s nimi i motivace a hodnocení žáků a vzájemná komunikace, jsou v jednotlivých případech rozdílné, celkově na dobré úrovni.

Kvalita vzdělávání v obou předmětech je celkově hodnocena jako dobrá.

Hodnocení kvality vzdělávání

Kvalita vzdělávání je na 1. stupni a ve sledovaných předmětech celkově hodnocena jako dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Profilace školy je jednoznačně stanovena jejím jazykovým zaměřením (RVJ). V dlouhodobé koncepci se k tomu účelu úspěšně vytvářejí příznivé podmínky prostorové a materiální. Obtížnější a méně úspěšná je realizace záměrů v oblasti personální a zkvalitňování výuky.

Koncepční záměry v delším časovém horizontu v oblasti výchovně vzdělávací i materiálně technické obsahuje výroční zpráva. Škola se řídí ročním plánem výchovně vzdělávací práce obsahujícím hlavní úkoly, prostředky a formy jejich realizace a rámcový plán mimoškolních akcí. Stanoví konkrétní úkoly, termíny plnění i zodpovědnost za realizaci a následnou kontrolu. Průběžně se aktualizuje a konkretizuje v týdenních plánech.

Vedení školy kontroluje zpracování tematických plánů učiva. V plánování výuky na 1. stupni byly zjištěny výrazné nedostatky (viz podrobněji v hodnocení kvality vyučování).

Ve sledovaných předmětech na 2. stupni odpovídají platným osnovám, mají však různou úroveň. Často jsou dosti rámcové a příliš závislé na používaných učebnicích.

Nabídka volitelných a nepovinných předmětů i dalších je přiměřená možnostem školy.

Úroveň plánování je hodnocena jako dobrá.

Organizování

Kompetence vedení školy, rozsah činnosti výchovného poradce, povinnosti a kompetence učitelů stanoví interní dokumenty školy.

Řád školy obsahuje základní povinnosti i práva žáků. Záznamy z pedagogické rady dokumentují pravidelná jednání zabývající se kvalitou a metodami práce, úrovní vzdělávání a výchovným působením školy.

Vedení povinné dokumentace na prvním stupni je v souladu s § 38a zákona č. 29/1984 Sb., (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

Metodická sdružení na 1. stupni nejsou ustavena. Vedení školy zavedlo funkce vedoucích učitelů pro 1. a 2. ročník a 3. až 5. ročník. Jejich úkoly vyplývají z týdenních plánů. Metodikou a didaktikou výchovně vzdělávacího procesu se zabývají jen okrajově. Obdobným způsobem jsou na 2. stupni ustanoveni garanti jednotlivých předmětů.

Přenos informací směrem k učitelům spolu se zpětnou vazbou k vedení školy je účelně organizovaný a funkční (záznamy z pedagogické rady, provozních porad, týdenní plány atd.).

Rodiče jsou aktuálně informováni prostřednictvím notýsků a žákovských knížek. Četnost relevantních informací o prospěchu žáků odpovídá časové dotaci jednotlivých předmětů. Interní metodický pokyn stanoví zásady klasifikace a hodnocení žáků s odkazem na platné zákonné normy a na respektování didaktických zásad. Pouze výjimečně není klasifikace v žákovských knížkách v souladu s vyhláškou MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole (známky s minus apod.). Kromě třídních schůzek mohou rodiče využít i pohovorových hodin všech učitelů i konzultací výchovné poradkyně.

Úroveň organizování je hodnocena jako dobrá.

Vedení a motivování pracovníků

Interní dokumenty školy a plány činnosti stanoví úkoly i kompetence pedagogických pracovníků.

Styl řízení předpokládá samostatnost a odpovědnost všech pracovníků, podporuje jejich iniciativu. Morální stimulací je i péče o vytváření optimálních pracovních podmínek a příznivého klimatu ve škole.

Kritéria pro hodnocení pedagogických pracovníků jsou stanovena, zveřejněna a známa; obsahují i požadavek dalšího vzdělávání. Většina učitelů se různými formami včetně dálkového studia dále vzdělává. Orientují se - v souladu s potřebami školy - na rozšíření odbornosti, prohlubování vlastní specializace a získávání obecných znalostí souvisejících s vlastní pedagogickou prací. Celkový přehled dalšího vzdělávání obsahuje i výroční zpráva.

Úroveň je hodnocena jako dobrá.

Kontrolní mechanismy

Vedení školy v hodinách hospitovaných společně s inspekcí hodnotilo práci jednotlivých učitelů věcně, formulovalo závěry i doporučení k další práci. Také vzhledem k menší frekvenci vlastní hospitační činnosti (v tomto školním roce z objektivních příčin - stavební úpravy v objektu) získávalo v průběhu hospitací nové poznatky a podněty k vlastní řídicí a kontrolní činnosti.

Systém kontrolní činnosti vychází z ročního plánu výchovně-vzdělávací práce. Kontrola průběhu a výsledků pedagogické práce však nemá potřebnou intenzitu a odpovídající účinnost, jak je zřejmé ze zjištěných nedostatků v plánování, organizaci a metodách vyučování zejména na 1. stupni (úplné opomenutí Úprav a doplňků vzdělávacího programu ZŠ, a to i ze strany vedení školy).

Škola provádí vlastní evaluaci i prostřednictvím kontrolních prací zadávaných jednotlivými učiteli po vzájemné konzultaci. V českém jazyce však jejich vyhodnocení, závěry i následná

opatření netvoří ucelený a přehledný systém. Podle uvážení zadává i vedení školy vlastní kontrolní práce ke zjištění aktuální situace zejména v hlavních a profilujících předmětech.

Kontrolní mechanismy jsou hodnoceny jako ještě vyhovující.

Hodnocení kvality řízení

Kvalita řízení je celkově hodnocena jako dobrá.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

- V roce 1999 se realizovala rekonstrukce a vestavba bočních půdních prostor spolu s dalšími stavebními a technickými úpravami objektu. Přestože probíhaly většinou o letních prázdninách, nejsou doposud definitivně ukončeny. Tato akce si vyžádala značné úsilí vedení a kladla zvýšené nároky na všechny pracovníky školy.
- státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších úprav. Obsah není v rozporu se zjištěnými skutečnostmi. Zcela marginálním nedostatkem je zřejmý nesprávný údaj (chyba při přepisu textu?) týkající se školní jídelny. Zpráva má i koncepční charakter.
- Žáci se účastní většího počtu sportovních, uměleckovýchovýchových i naukových soutěží, obvykle se umístí i v obvodním, výjimečně v celopražském kole. Některé soutěže škola organizuje i v rámci obvodu nebo městské části.
- Škola nabízí i přiměřený výběr zájmových kroužků a dalších aktivit organizovaných školou i dalšími subjekty v době mimo vyučování.
- Zřízení učitelské ubytovny o třech místnostech se sociálním zázemím v budově školy přispívá zlepšení personální situace a stabilizaci učitelského sboru.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Podkladová inspekční dokumentace základní školy
- Dotazník pro ředitele před inspekcí
- Povinná dokumentace škol a školských zařízení podle § 38a zákona č. 29/1984 Sb., (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, vztahující se k dílčímu hodnocení činnosti školy
- Zřizovací listina, dle usnesení OZ MČ Praha 4 č.5/Z/4-99 ze dne 23. června 1999
- Informační výpis ze sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 608/99/ZŠ ze dne 15. března 1999
- Výroční zpráva školy za šk. rok 1998/99
- Fakultativní dokumentace vedení školy, výchovné poradkyně a jednotlivých učitelů
- Výběr žákovských sešitů
- Výběr žákovských knížek
- Hospitační záznamy ČŠI

ZÁVĚR

Pozitiva

- Promyšlená a kvalitní práce s žáky se specifickými poruchami učení na 1. stupni
- Trvalé úsilí o zlepšování materiálních podmínek výchovně vzdělávacího procesu

Výrazná negativa

- Malá efektivita kontrolního systému
- Výrazné nedostatky v plánování v souvislosti s nerespektováním Úprav a doplňků vzdělávacího programu ZŠ a 1. stupni
- Méně funkční organizace metodické činnosti

Využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a k účelu jejich poskytnutí (učebnice a pomůcky ve sledovaných předmětech, materiální vybavení objektu) hodnotí inspekce jako efektivní.

Na základě zjištěných skutečností v oblasti kvality vyučování ve sledovaných předmětech a kvality řízení je škola celkově hodnocena jako dobrá.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jiří Vagenknecht
Členové týmu	Mgr. Marie Poesová

V Praze dne 21. února 2000

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 21. února 2000.....

Razítko

Mgr. René Čermák

.....
Podpis ředitele

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Dobrý	<i>Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Ještě vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednačního protokolu ČŠI
Školský úřad Praha 4	2000-02-11	010 224/00-2700
Zřizovatel: MČ Praha 4	2000-02-11	010 223/00-2700

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednačního protokolu ČŠI	Text
		Nebyly podány